

Asia: VN/10574/2025-VM-133

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Nordkalkin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Yleistä

Nordkalk Oy Ab kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainministeriön luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sähköverolain muuttamisesta.

Nordkalk on eri muodoissaan harjoittanut kalkkikaivostoimintaa Suomessa jo noin 127 vuoden ajan ja sen tuotteet ovat myös kiinteä osa kansallista huoltovarmuutta. Suomen lisäksi Nordkalk-konserni louhii tai jalostaa kalkkikivipohjaisia tuotteita myös mm. Ruotsissa, Norjassa, Virossa, Puolassa ja Turkissa. Nordkalkille on siten muodostunut merkittävä käytännön ymmärrys kaivostoimialasta, sen vaikutuksista sekä sen sääntelystä Euroopan laajuisesti. Nordkalkin pitkäkestoinen toiminta on osoitus siitä, että kaivostoimintaa on Suomessa mahdollista harjoittaa kestävällä, ympäristöystävällisellä ja kustannustehokkaalla tavalla.

Yhtiön toiminta edustaa pysyväluonteista, pitkäjänteistä perusteellisuutta, jonka raaka-aine ja tuotteet vaikuttavat laajasti yhteiskunnan ja teollisuuden perustoimintoihin. Toiminnan aikajänne on hyvin pitkä. Kalkki on kriittinen mineraali, jota hyödynnetään muun muassa vedenpuhdistuksessa, savukaasujen puhdistuksessa, maataloudessa maanparannusaineena ja rehujen raaka-aineena, kaivosten rikastusprosesseissa ja metallien talteenotossa säätökemikaalina, maanrakennuksessa

maa-ainekseen stabilointiin, puutarharakentamisessa, lasin raaka-aineena, sokerin valmistuksessa, sellutehtaiden kemikaalikierrrossa, rakennusmateriaalien kuten betonin ja asfaltin raaka-aineena, muovien ja kumien raaka-aineena sekä maaleissa, liimoissa ja muissa pinnoitteissa. Kaivoksissa on edelleen laajoja hyödyntämiskelpoisia mineraaliesiintymiä. Kaivostoiminnalla on lisäksi merkittävä paikallistaloudellinen rooli useilla sen toimipaikkakunnilla – mm. kalkkiuunien hukkalämpöä hyödynnetään osana kaukolämpöverkkoa ja kaivoksen pohjavettä käytetään mm. merkittävänä raakavesilähteenä.

Nyt käsitteillä olevassa esityksessä ehdotetaan, että kaivostoiminta siirretään alemmasta sähköveroluokasta (II) yleiseen veroluokkaan (I) 1.1.2026 alkaen.

Nordkalk vastustaa esitettyä muutosta ja katsoo, että:

1. Veron perustelu on kestävä

Esityksen mukaan muutoksen tavoitteena on paikata valtion verotulojen vajetta, joka johtuu hallituksen päätöksestä olla korottamatta makeisten ja suklaan arvonlisäveroa. Kaivosalan toiminnanharjoittajan näkökulmasta tällainen perustelu on ontuva, mielivaltainen ja epäoikeudenmukainen, eikä muodosta lainkaan asiallista yhteyttä nyt ehdotettuun kaivostoiminnan verotuksen muutokseen.

Muutos hidastaisi, tai jopa estäisi, kaivostoiminnan vihreän siirtymän tavoitteiden toteuttamista.

2. Kaivosmineraalivero on jo olemassa oleva kohdennettu verotusmuoto

Kaivostoimintaa verotetaan Suomessa vuodesta 2024 lähtien erillisellä kaivosmineraaliverolla. Tällaisen erityisveron rinnalle ei ole perusteltua esittää vielä sähköveron korotusta, varsinkin kun hallitus samanaikaisesti esittää kaivosmineraaliveron kolminkertaistamista. Samaan kohteeseen ei voida kohdistaa useita, päällekkäisiä erityisveroja ilman perusteellista vaikutusarviointia ja oikeudenmukaisuusharkintaa. Sähköveroluokan muutos olisi selkeä kaivos-lisävero, jolle ei ole esitetty hyväksyttäviä perusteita.

3. Kaivostoiminnan rajanveto on epäselvä ja aiheuttaa hallinnollista taakkaa

Lakiluonnoksen mukaan sähköveron korotus koskisi kaikkia prosessivaiheita ennen rikastusta. Esityksessä viitataan vuoden 2015 tilapäiseen rajanvetoon, mutta nyt esitetty kirjaus poikkeaa tästä,

ja jättää tulkinnanvaraa. Mikäli esimerkiksi kivien jauhaminen luettaisiin kaivostoimintaan kuuluvaksi, vaikutus olisi merkittävä Nordkalkin kaltaiselle toimijalle, jolla on jauhatusta useilla tuotantopaikkakunnilla.

Toisin kuin esimerkiksi rikastus, kivimurskeen jauhaminen voidaan tehdä joko yhtiön omassa prosessissa tai asiakasyrityksen toimesta. Tässä tulkinnallisuudessa piilee merkittävä riski toimialojen yhdenvertaiselle kohtelulle ja ohjaa yrityksiä tehottomiin yhtiörakennejärjestelyihin välttääkseen perusteettoman verorasituksen.

4. Tuontikiveen ei kohdistu vastaavaa veroa

Muutos kohdistuisi vain Suomessa louhittuun kiveen. Tuontikivi, joka on usein jo murskattua ja seulottua, ei joutuisi korkeamman veroluokan piiriin. Tämä heikentää kotimaisen tuotannon kilpailukykyä ja lisää Suomen riippuvuutta ulkomaisista raaka-aineista, myös huoltovarmuuden kannalta kriittisillä aloilla.

5. Verotulojen lisäys on marginaalinen, vaikutukset huomattavat

Esityksen mukaan muutoksella tavoitellaan vain noin 7 miljoonan euron lisäverotuottoa. Samaan aikaan aiheutetaan merkittävä lisätaakka yrityksille, jotka joutuvat manuaalisesti seuraamaan tai investoimaan erillisiin sähkömittausjärjestelmiin erotellakseen kaivostoiminnan kulutuksen. Samalla hallitus toisaalla perustelee kaivosmineraaliveron korjauksia juuri hallinnollisen taakan keventämisellä. Nyt esitetty sähköveroratkaisu on ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa. Muutos vaatisi uusia veroilmoitusmenettelyjä kaivostoimijoiden puolelta, mutta hallinnollinen taakka lisääntyisi merkittävästi myös viranomaispuolella (veroviranomainen).

6. EU-oikeudellinen viittaus on yleinen, ei kohdistu erityisesti kaivostoimintaan

Esityksen perusteluissa mainitaan, että teollisuuden alempi sähköveroluokka olisi EU:n näkemyksen mukaan yritystuki. Tämä ei voi olla peruste vain kaivostoiminnan verokohtelun muuttamiselle.

Alempi veroluokka on käytössä myös monissa muissa EU-maissa, kuten Ruotsissa, eikä se ole erityinen suomalainen poikkeus. Mikäli EU arvioisi verotuen ongelmalliseksi, sen tulisi tarkastella koko teollisuutta, ei vain tiettyä toimialaa.

7. Ristiriitaisuus EU-komission agendan kanssa

Komission Affordable Energy Action Planissa (https://energy.ec.europa.eu/strategy/affordable-energy_en) todetaan mm:

”Action 1 - Making electricity bills more affordable

EU countries can already lower electricity bills, but greater ambition is needed, especially in the areas of network charges and taxation. The Commission will put forward a methodology to ensure that network charges incentivise the most efficient use of the grid, lowering energy system costs and total new grid investment needs, and will make recommendations to EU countries to lower national taxes on electricity, immediately reducing energy bills.”

Muutos merkitsisi selkeää ristiriitaa tämän agendan kanssa.

Yhteenveto

Nordkalk katsoo, että esitetty muutos on valmisteltu ilman riittävää vaikutusarviointia. Esityksessä ei ole otettu huomioon alan toimijoiden erilaisia prosesseja, hallinnollista kuormaa, kotimaisen tuotannon kilpailukykyä tai EU:n sisäistä vertailukelpoisuutta. Tällaisenaan lakimuutosta ei tule viedä eteenpäin, eikä sille ole mitään hyväksyttäviä perusteita. Nordkalk esittää, että:

- Sähköveroluokan muutos kaivostoiminnalle perutaan
- Muutoksessa tulisi vähintään rajata kaivostoiminta selkeästi louhintaan ja murskaukseen, kuten vuoden 2015 soveltamiskäytännössä

- Tehdään kattava vaikutusarvio sähköveroluokan muutoksen taloudellisista ja hallinnollisista vaikutuksista ennen lain käyttöönottoa

Nordkalk on valmis osallistumaan jatkovalmisteluun ja tarjoamaan asiantuntemustaan lainsäädännön kehittämiseksi oikeudenmukaiseen ja toimialan erityispiirteet huomioon ottavaan suuntaan.

Määttänen Laura
Nordkalk Corporation